

УДК [378.046+373.2](94)(045)

Л. М. Глушок

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

КВАЛІФІКАЦІЙНІ РІВНІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ АВСТРАЛІЇ

У статті розглянуто кваліфікаційні рівні професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в університетах Австралії, зокрема висвітлено основні завдання та зміст програм для бакалаврів та магістрів дошкільної освіти, зазначено шляхи здобування вищої освіти, форми навчання, особливості післядипломної підготовки.

Ключові слова: кваліфікаційні рівні, програма навчання, залікові одиниці, «бакалавр», «магістр», «доктор».

Постановка проблеми. Підписання Україною у 2005 році Болонської декларації поставило перед вищою школою низкою важливих завдань, виконання яких на сьогодні у цілому підійшло до завершального стану. Зокрема запроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу, посилилася інтенсивність навчання студентів, зросла їх самостійність, індивідуальна робота, поживалася науково-дослідницька діяльність тощо.

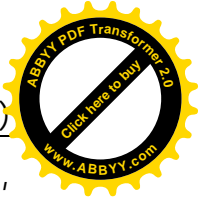
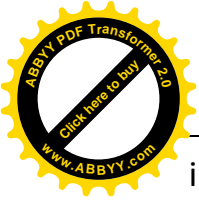
Оскільки в Україні ступенева фахова підготовка педагогічних кадрів, кожний освітньо-кваліфікаційний рівень має завершений характер, то молодий педагог будь-якого освітнього рівня одержує диплом про педагогічну освіту з правом викладання за своїм фахом.

Як і в багатьох країнах світу, кожен рівень характеризується специфікою завдань навчального процесу, характером практичної підготовки, посиленням науково-дослідницької роботи на вищих рівнях. Особистісними якостями педагогів стають мобільність, гнучкість, динамізм, висока професійність.

На сьогодні пріоритетом українського уряду є реформування дошкільної освіти. Саме цьому питанню був присвячений Форум «Освітні системи в Європі у ХХІ столітті», який відбувся у Києві у вересні 2011 року. Обговорювалося розширення Європейського освітнього простору шляхом включення до нього дошкільної і середньої освіти.

Успішне розв'язання проблеми залежить від якісної професійної підготовки фахівців дошкільної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичною основою нашого дослідження стали основні положення наукових праць, в яких висвітлювалися підходи до професійної підготовки фахівців узагалом (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Семиченко, С. Сисоєва)

і майбутніх фахівців дошкільної освіти зокрема (Л. Артемова, С. Кононко, Н. Лисенко, Л. Машкіна, М. Машовець, Л. Пісоцька, М. Сичова та ін.).

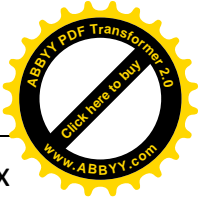
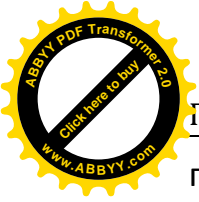
Так, О. Кононко зокрема, зазначає: «Формування змісту та гуманізація цілей дошкільної освіти України є складовою процесу оновлення світових та європейських систем. Опікуватися проблемою цілісного підходу до формування особистості слід починати з дитинства дошкільного, оскільки саме в цей віковий період закладається підґрунтя оптимістичного світобачення, формуються первинний образ світу і самого себе, базис особистісної культури» [1].

Л. Пісоцька, яка у своїх працях визначала сутність змісту освітньо-кваліфікаційних рівнів «молодший спеціаліст», «бакалавр», «магістр» стосовно фахівців системи дошкільної освіти, відзначає, що вихователі дітей дошкільного віку в умовах інтеграції освіти у європейський простір повинні бути готовими до модернізації дошкільної освіти через упровадження наукових досліджень і комплексних інноваційних розробок, реформування змісту і структури дошкільної освіти, високий професіоналізм [3, 211].

Як справедливо зауважила Н. Ничкало, сучасні тенденції в розвитку неперервної професійної освіти зумовили потреби постійної гнучкості в розробці та оновленні навчальних планів і програм, що сприяє забезпеченню доступу до навчання в різних ланках освіти, створенню кожній людині умов, за яких вона мала б змогу розпочати до навчання, перервати його у разі потреби, а потім знову продовжити на будь-якому етапі [2].

Мета статті – дослідити освітньо-кваліфікаційні рівні професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в університетах Австралії, зокрема зміст програм підготовки і тривалість навчання «бакалаврів» та «магістрів», шляхи здобування вищої освіти і форми навчання.

Виклад основного матеріалу. Модернізація освітньої діяльності України відбувається в контексті глобальних вимог. На шляху до світового освітнього простору Україна проявляє особливий інтерес до систем освіти високорозвинених країн, зокрема Австралії, оскільки університети цієї країни займають провідні позиції в Тихоокеанському регіоні, їх дипломи визнаються у всьому світі. Заслужують на увагу та вивчення турбота уряду про розвиток навчальних закладів, інвестування в освіту, програми педагогічної освіти, співпраця університетів, факультетів освіти, центрів післядипломної підготовки вчителів та шкіл, розвинутий сектор дистанційних програм (10 з кожних 100 австралійських студентів одержують знання, не залишаючи дому) тощо. Основним завданням педагогічних

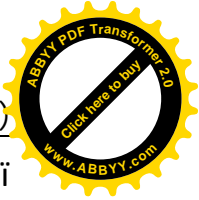
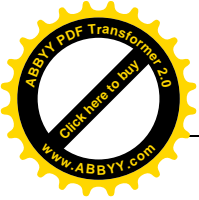
програм Австралії є підготовка висококваліфікованих учителів, здатних фахово функціонувати в сучасному соціумі. Професійну підготовку вчителів здійснюють на факультетах освіти (Faculties of Education) та у школах освіти (Schools of Education), які входять до структури 37 державних університетів Австралії. Найпрестижнішими серед них є 8:

1. Університет Монаш (Monash University) у м. Мельбурн, штат Вікторія.
2. Університет Аделаїди (University of Adelaide) у м. Аделаїда, штат Південна Австралія.
3. Університет Мельбурна (University of Melbourne) у м. Мельбурн, штат Вікторія.
4. Університет Нового Південного Уельсу (University of New South Wales) у м. Сідней, штат Новий Південний Уельс.
5. Університет Квінсленда (University of Queensland) у м. Брісбен, штат Квінсленд.
6. Університет Сіднея (University of Sydney) у м. Сідней, штат Новий Південний Уельс.
7. Університет Західної Австралії (University of Western Australia) у м. Перт, штат Західна Австралія.
8. Австралійський національний університет (Australian National University) у м. Канберра, Австралійська столична територія.

У цілому фахівців дошкільної освіти готують факультети та школи освіти 30 університетів. На відміну від факультетів, школи мають більш незалежний статус. Факультети освіти та школи освіти пропонують базову університетську підготовку (undergraduate) та післядипломну підготовку (postgraduate) [4]. Університетська підготовка педагогічних кадрів в Австралії є треступеневою: бакалавр освіти – магістр освіти – доктор освіти. Основу університетської підготовки становлять програми бакалаврату (Bachelor Degrees). Базовий університетський курс становить 3–4 роки денного навчання і дає можливість отримати кваліфікацію «бакалавр дошкільної освіти» (Bachelor of Early Childhood Education, Bachelor of Early Childhood Studies, Bachelor of Early Childhood Teaching) [8].

Той, хто досягнув найбільших академічних успіхів, має право на продовження навчання на 1 рік, щоб отримати диплом «бакалавра з відзнакою» (Bachelors Honours Degrees).

В Австралії розвинута система післявузівської освіти. Післядипломна підготовка вчителя вимагає 0,5–1 року стаціонарного навчання з метою удосконалення певних навичок або оволодіння новими, після чого випускник отримує диплом спеціаліста (Graduate Diploma) та сертифікат спеціаліста (Graduate Certificate).

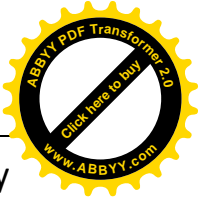
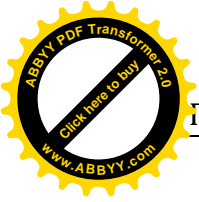

Бакалавр – дуже поширений освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти в Австралії. Австралійські державні університети отримують значні субсидії від уряду (Commonwealth Support) для того, щоб мати можливість пропонувати навчання за програмами бакалаврату з нижчою оплатою. Для кваліфікацій вищих рівнів субсидії не надаються. Так, в університеті Монаш (Monash University) можна здобути кваліфікацію бакалавра ранньої освіти (Bachelor of Early Childhood Education) протягом 4 років стаціонарного навчання (192 залікові одиниці).

Студенти вивчають такі дисципліни (вони називаються курси): «Навчання та освітні дослідження» (5 днів професійної практики), «Вступ до професії», «Різноманітність навколишнього середовища», «Навички читання та письма у ранньому дитинстві» (5 днів професійної практики), «Рух, оточуюче суспільство і раннє дитинство», «Природничі науки та технології у ранньому дитинстві», «Творчість та мистецтво», «Різномановість знань. Зв'язок зі світом», «Переосмислення процесу навчання дітей», «Навчання рахунку у ранньому дитинстві», «Глобальні освітні середовища: стратегія, практика та дослідження», «Робота з особливими дітьми», «Професійна практика: старша початкова школа» (20 днів), «Професійна практика: молодша початкова школа» (20 днів), «Рахунок у ранньому дитинстві», «Навчальний план. Творчий підхід», «Навчальний план. Різні групи», «Оцінювання», «Професійна практика: немовлята і малюки» (20 днів), «Професійна практика: догляд за дитиною» (20 днів), «Навчальні середовища для дитини, яка розвивається», «Здоров'я у закладах раннього дитинства», «Особливості раннього дитинства», «Керівництво та управління у ранньому дитинстві», «Вступ до професії», «Навчальний план раннього дитинства» (15 днів професійної практики), «раннє дитинство: практичне дослідження» (25 днів професійної практики), «Гра у методиці».

Випускники спеціалізуються у навчанні дітей віком до 12 років. Після закінчення навчання вони будуть мати право працювати в ліцензованих закладах раннього дитинства та вчителями початкових шкіл штату Вікторія, попередньо зареєструвавшись у VIT (Інституті вчителів штату Вікторія) [5].

У цьому університеті кваліфікацію бакалавра навчання в ранньому дитинстві (Bachelor of Early Childhood Studies) можна також здобути протягом 3 років стаціонарного навчання (144 залікові одиниці), або 6 років заочного навчання, або протягом 2 років навчання (вступ на основі диплома у сфері дитячих послуг – Diploma of Children's Services). Якщо є сертифікат, то студентам зараховується перший рік навчання (48 залікових одиниць).

Цей курс призначений для тих, хто має досвід роботи чи певну кваліфікацію у сфері догляду та виховання дітей дошкільного віку. Вступники мають як мінімум 1 рік постійного стажу.

Студенти за цією програмою отримують глибокі знання про розвиток дитини, вивчають теоретичні основи навчання, педагогіку раннього дитинства, ознайомлюються з програмами раннього дитинства, досліджують актуальні питання дошкільної освіти, вивчають сімейне виховання, роботу в інклюзивних групах. Ті, хто працюють, проходять не 80, а 40 днів практики раннього навчання і виховання, але в інших закладах, а не за місцем роботи. В університеті Монаш створені всі умови для тих, хто має сім'ю, працює і навчається. Студенти можуть вибрати режим навчання. При основному кампусі вчать заочно, відвідуючи семінари один раз у семестр протягом тижня [5].

Програми навчання розробляються університетами Австралії самостійно за згодою з реєстраційними органами відповідного штату чи території. Обов'язковими елементами професійної підготовки вчителів є професійні знання (теоретичні знання і навички, необхідні для професії); спеціальні знання з певних дисциплін та методик їх викладання; практичні навички (проходження професійної практики) [7].

Поняття навчального плану відрізняється від вітчизняного розуміння. Студент складає навчальні плани разом з консультантом, який допомагає вибрати необхідні предмети і правильно визначити послідовність їх вивчення, спланувати подальшу кар'єру. В Австралії не існує єдиних програм підготовки педагогічних працівників, єдиних вимог до змістів навчальних планів, послідовності вивчення і кількості дисциплін та системи оцінювання знань студентів. Рівень знань визначається за допомогою залікових одиниць. Система залікових одиниць також використовується з метою обліку навчального часу під час розробки навчальних планів і програм, визначення обсягу курсів і дисциплін, допуску до виконання навчального плану професійної підготовки і проходження практики.

Усі програми з підготовки вчителів повинні включати курси про культуру, мову і життя корінних жителів Австралії, навчання дітей з особливими потребами та інформаційні технології [7].

Більш високі кваліфікаційні рівні (Postgraduate Degrees) – магістр (Master) і доктор (Doctor). Навчання в магістратурі триває 1–2 роки (залежить від наявної кваліфікації) і дає глибокі знання щодо обраної професії. Крім того, магістр має право займатися викладацькою діяльністю. Розрізняють магістратуру дослідницьку (Research), навчальну (Coursework) і професійну, пов'язану з реалізацією певних проектів. В університеті

Західної Австралії (University of Western Australia) кваліфікацію – магістр навчання (раннє дитинство) (Master of Teaching (Early Childhood)) можна здобути стаціонарно протягом 2 років (90 залікових одиниць) [6], а в університеті Монаш – 1,5 роки з довшою тривалістю семестру (96 залікових одиниць) [5].

Програма півторарічного навчання складається з 8 дисциплін, які вивчають сучасні теорії та дослідження розвитку дітей раннього віку, складання планів та програм, організацію професійної практики та керівництво нею. Магістранти вивчають такі дисципліни, як: «Генеалогія розвитку освіти раннього дитинства», «Сучасна теорія розвитку дитини», «Дослідження зв'язку дитини з сім'єю та суспільством», «Організація та система освіти раннього дитинства», «Навчальний план раннього дитинства», «Дослідження та аналіз професійної діяльності», «Педагогічне та адміністративне керівництво».

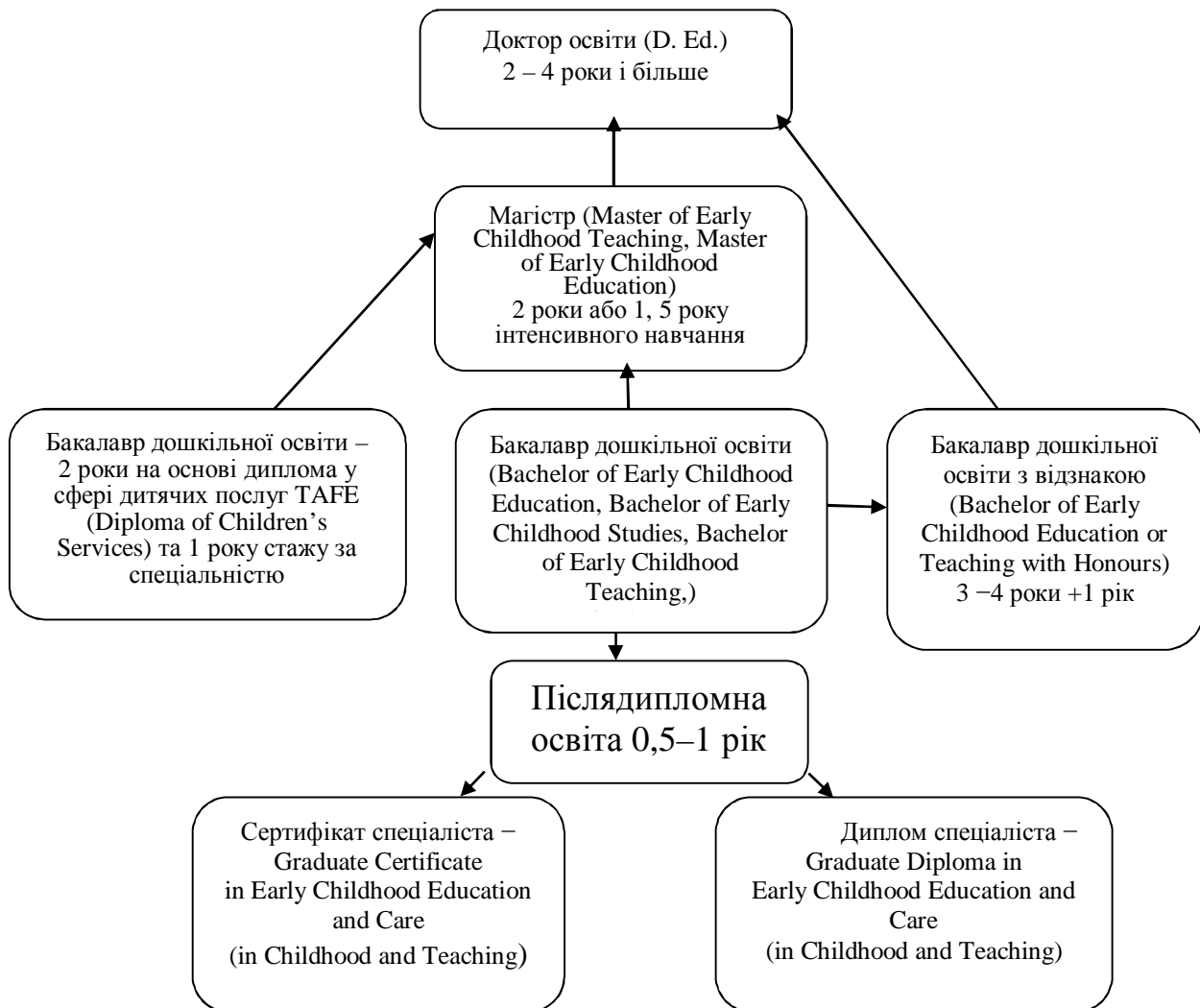
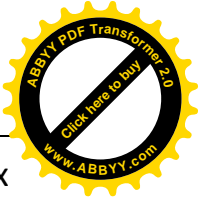
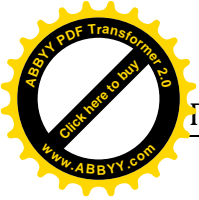

Рис. 1. Кваліфікаційні рівні професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в університетах Австралії

Крім того, проходять 55 днів професійної практики у закладах раннього дитинства. Вивчення додаткових предметів, що стосуються методологій досліджень та методик викладання, написання дисертаційних досліджень, дають право навчатися в докторантурі.

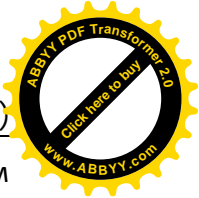
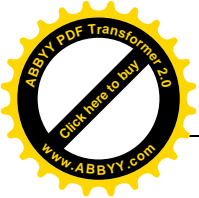
Ступінь доктора (Doctor Degree) – це найвищий ступінь, який можна здобути в університетах Австралії. Докторантура передбачає проведення дослідницької роботи і закінчується захистом докторської дисертації. Для вступу в австралійську докторантуру треба мати ступінь магістра чи бакалавра з відзнакою. Термін навчання – 2 і більше років [5].

Навчальний рік триває з лютого по листопад або з липня по червень наступного року і ділиться на два семестри. Протягом третього, літнього семестру університети організовують літні мовні школи для іноземців.

Висновки. На основі зазначеного вище можна констатувати, що вища педагогічна освіта в Австралії є багатоступеневою, доступною, різноваріантною. Оскільки на сучасному етапі реформування дошкільної освіти підготовка вихователів дітей дошкільного віку набуває особливого значення, то австралійський досвід професійної підготовки відповідних фахівців є цікавим з погляду варіативності програм, розрахованих на різний термін навчання; організації професійної практики; в плані вибору необхідних предметів та плавного переходу від одного етапу навчання до іншого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кононко О. Про базову програму розвитку дошкільника «Я у Світі» / О. Кононко // Дошкільне виховання. – 2008. – № 1.
2. Ничкало Н. Г. Сучасні проблеми розвитку системи неперервної професійної освіти: вітчизняний і зарубіжний досвід / Н. Г. Ничкало // Неперервна професійна освіта, філософія, педагогічні парадигми, прогноз : [монографія] / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / [за ред. В. Г. Кременя]. – К. : Наук. думка, 2003. – 853 с.
3. Пісоцька Л. С. Організаційна модель психолого-педагогічної підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти / Л. С. Пісоцька // Професійна підготовка педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови української національної освіти: сучасний етап, проблеми, перспективи розвитку : матеріали міжвузів. наук.-практ. конф. (11 жовтня 2007 р). – Хмельницький : ХГПА, 2007. – С. 211.
4. ACDE: Australian Council of Deans of Education [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.acde.edu.au/members.html>.
5. Early Childhood courses. Monash University [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.monash.edu.au/study/coursefinder/>.
6. Master of Teaching (Early Childhood). University of Western Australia. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.education.uwa.edu.au/courses/mteach-early>.

7. Overview. Teacher education, Australia [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://221.121.69.112/AEI/CEP/Australia/EducationSystem/Teacher/Overview/default.ht>

8. Pre-Service Teacher Education in Australia: a Mapping Study of Selection Processes, Course Structure and Content, and Accreditation Processes. (A report prepared for the MCEETYA) / [Ingvarson L., Beavis A., Kleinhenz E., Elliot A.]; ACER Teaching and Learning Research Program. – 2004. – 108 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=12&context=teacher_education.

РЕЗЮМЕ

Л. Н. Глушок. Квалификационные уровни профессиональной подготовки специалистов дошкольного образования в университетах Австралии.

В статье рассмотрены квалификационные уровни профессиональной подготовки специалистов дошкольного образования в университетах Австралии, в частности представлены основные задачи для бакалавров и магистров дошкольного образования, указаны пути получения высшего образования, формы обучения, особенности последипломной подготовки.

Ключевые слова: квалификационные уровни, программы обучения, зачетные единицы, бакалавр, магистр, доктор.

SUMMARY

L. Hlushok. Qualification levels of early childhood professionals training in Australian universities.

The article deals with the qualification levels of early childhood professionals training in Australian universities, particularly the ways of acquiring tertiary education are given, the main tasks for Bachelors and Masters, study modes and peculiarities of postgraduate training are pointed out.

Key words: qualification levels, training program, credit points, Bachelor Degree, Master Degree, Doctor Degree.

УДК 378.018.43:004.7

І. О. Зайцева

Сумський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

У статті розглянуто тенденції розвитку дистанційного навчання як інноваційної технології, яка дозволяє бажаним отримати знання в будь-якій сфері без постійного відвідування навчального закладу. Ця форма навчання широко поширена у Німеччині, країнах Заходу, стрімко розвивається в Україні.

Ключові слова. Інтернет, освіта, міжнародна мережа, інновація, мультимедіа, технології, навчання, розвиток.

Постановка проблеми. Викладачі вищих навчальних закладів України поступово набувають навичок використання комп'ютерних технологій для вирішення навчальних завдань. Для покращання якості дистанційних курсів активно проводяться дослідження як зарубіжними, так